

ŽIVOTOPIS

Osobní údaje

doc. Mgr. Lucie Česálková, Ph.D.

Vzdělání a akademická kvalifikace

- **2017:** Filozofická fakulta MU v Brně (**titul doc.**)

- **2009:** Filozofická fakulta MU v Brně (**titul Ph.D.**)

doktorské prezenční studium / Teorie a dějiny filmu a AV kultury

disertační práce: Film před tabulí. Idea školního filmu v prvorepublikovém Československu

- **2006:** Filozofická fakulta MU v Brně (**titul Mgr.**)

magisterské prezenční studium / Teorie a dějiny filmu a AV kultury + Český jazyk a literatura

diplomová práce: Pan učitel televize (hra vs. disciplína v raném vysílání pro školy Československé televize 1958–1969); Ústav filmu a audiovizuální kultury FF MU

oborová práce: Koktejl – Kaňka – Tryska – Rtut' (poznámky k možnostem vizuálního čtení prozaického díla Richarda Weinerja); Ústav české literatury a knihovnictví FF MU

Přehled zaměstnání

- od 2013 dosud: vedoucí oddělení výzkumu a šéfredaktorka časopisu *Illuminace* (Časopis pro teorii, historii a estetiku filmu) v Národním filmovém archivu (NFA)
- 2009–2017: odborná asistentka Ústavu filmu a AV kultury FF MU v Brně
- 2009–2014: redaktorka časopisu *Cinepur*
- 2009–2012: redaktorka časopisu *Illuminace* (NFA)
- 2007–2009: redaktorka *Literárních novin*
- 2007–2008: externí spolupracovnice nakladatelství Prostor a Didaktis
- 2005–2006: jazyková korektorka *Literárních novin*

Granty

- Laterna magika. Historie a současnost, dokumentace, uchování a zpřístupnění; NAKI II; 2016–2019
- Kinematografie a státní monopol; Zaměstnáním čerstvých absolventů doktorského studia k vědecké excelenci – Postdoc I; OPVK MŠMT ČR; CZ.1.07/2.3.00/30.0009; 2012–2015
- Vznik Krátkého filmu (1945–1949); Grantová agentura ČR; GPP409/10/P156; 2010–2012
- Role vizuálních médií v propagaci turismu a utváření zeměpisných znalostí v meziválečném Československu; Grantový program děkana FF MU; 2010
- spolu s Luděkem Havlem: Provoz a návštěvníci brněnských kin z pohledu jejich zaměstnanců, 30.–50. léta 20. století; Grantový program rektora MU na podporu tvůrčí činnosti studentů; 2009
- Popularizační činnost Československé společnosti pro vědeckou kinematografii s důrazem na aktivity brněnské pobočky – odborná studie; Grantový program děkana FF MU; 2008
- Počátky institucionalizace školní kinematografie v českém kontextu; Grantový program rektora MU na podporu tvůrčí činnosti studentů; 2008–2009
- členka týmu: Lokální filmová historie: Brno a kulturní dějiny filmu do r. 1945; Grantová agentura ČR; GA408/08/0959; 2008–2011
- Film, věda a osvěta v brněnském kontextu; Grantový program rektora MU na podporu tvůrčí činnosti studentů; 2007–2008

Výzkumné pobyty a odborné stáže

- 2014: Department of English Language & Literature / Film Studies Program, Faculty of Arts & Humanities, University College London, Velká Británie (3 měsíce)
- 2012: DEFA Stiftung, Berlín, Německo (14 dní)
- 2009: Research Institute for History and Culture, Utrecht University, Nizozemí (2 měsíce)
- 2004: Department of Slavonic Studies, University of Glasgow, Velká Británie (4 měsíce)

Pedagogická činnost

Přednášky

- Dějiny české kinematografie po roce 1945
- Dějiny české kinematografie: dokumentární film
- Mediální archeologie
- Počátky filmové cenzury a osvětové koncepty
- Film, věda a osvěta
- Český film v boji o zkulturnění
- Dějiny předvádění filmu v ne-kinovém prostředí
- Film-reklama-propaganda

Semináře (výběrově)

- Teoretické (kon)texty nonfikčního filmu
- Filmové Brno - výzkumný seminář
- Bakalářský seminář metodologický
- Bakalářský seminář II.–IV.
- Magisterský seminář I.–IV.
- Strategie programování československé televize
- Český krátký film
- Užitečný film
- Redakční práce
- Analýza současného dokumentárního filmu

Ocenění

2016: Cena Iluminace České společnosti pro filmová studia za nejlepší vědeckou práci let 2014 a 2015 (*Atomy věčnosti. Český krátký film 30. až 50. let*)

2014: Cena Extase roku České společnosti pro filmová studia za nejvýznamnější počín v oblasti filmu a audiovizuálních médií: uspořádání přednášky Davida Bordwella v Praze

2004: Cena Vladimíra Macury za nejinspirativnější příspěvek na Celostátní studentské literárněvědné konferenci 2004

Další

od 2010: členka výboru společnosti CEFS (Česká společnost pro filmová studia)

od 2010: členka mezinárodní společnosti SCMS (Society for Cinema and Media Studies)

od 2007: členka mezinárodní společnosti NECS (Network of European Cinema Studies)

od 2007: členka redakční rady Iluminace (Časopis pro teorii, historii a estetiku filmu)

od 2014: vedoucí ediční rady Národního filmového archivu

od 2014: členka Sdružení českých filmových kritiků

od 2016: členka Grantové komise FAMU, členka Oborové rady FAMU

- podíl na organizaci mezinárodní konference NECS v Praze (červen 2013) – samostatné vedení sekce History of Moviegoing, Exhibition, and Reception (konference výzkumné skupiny HoMER)
- organizace přednáškového cyklu Iluminace odjinud (k výročí čtvrtstoletí existence recenzovaného časopisu Iluminace, jaro 2014)
- dramaturgická spolupráce s filmovými festivaly, účast v porotách – Academia Film Olomouc, Mezinárodní festival dokumentárních filmů Jihlava, Jeden svět
- posudky pro recenzované časopisy, odborné publikace; posudky filmů pro Institut dokumentárního filmu (East Silver)
- spoluautorka výstavy Brněnský Devětsil a multimediální přesahy umělecké avantgardy – Moravská galerie v Brně (11/2014–4/2015); odborná a koncepční práce na výstavě, komentované prohlídky, koncepce a organizace odborného kolokvia
- editorka 4-DVD krátkých filmů Film – náš pomocník. Český krátký film 50. let
- pravidelná aktivní účast na klíčových mezinárodních konferencích oboru (SCMS, NECS, Visible Evidence, SIECE)

- odborná redaktorka publikací Lukáš Skupa: *Vadí - nevadí. Česká filmová cenzura v 60. letech*; Kateřina Svatoňová: *Mezi-obrazy Jaroslava Kučery. Mediální praktiky kameramana*; 2013–2017 vedoucí ediční činnosti (nakladatelství) NFA
- pravidelné články a kritiky zejm. v časopise *Cinepur*
- od 2014 účast v hlasování Cen české filmové kritiky

Vyžádané přednášky zahraniční

- Cinema Programming in Occupied Czechoslovakia: Politics, Economics, Culture, and Everyday Life/ Cinema, War and Democratic Agency: Exhibition, Moviegoing and Everyday Resistance, 1939-1945, Kristiansand, Norsko, listopad 2016.
- Rhetorics of Czech Documentary Film of the 1950s / FTF VŠMU Bratislava, Slovensko; říjen 2015.
- Conditions of Production and State Support of Czech Cinema and their Impact on Documentary Film/ FTF VŠMU Bratislava, Slovensko; březen 2015.
- Transformation of Czech Documentary Cinema after 1989 / FTF VŠMU Bratislava, Slovensko; březen 2015.
- Documentary Film and the Third Republic: Continuities and Innovations / FTF VŠMU Bratislava, Slovensko; prosinec 2014.
- Documentary Film and Labour Management in the Conditions of State Socialism (The Case of Czechoslovakia) / University College London, Velká Británie; listopad 2014.
- s Lud'kem Havlem: Operation and Visitors of Brno's Cinemas from the Employees' Point of View, 1930s–1960s / Univesiteit Antwerpen, Belgie; květen 2011.
- Czechoslovak School-Film In Between the State, Pedagogues, Amateurs, Artists and Technicians / Utrecht University, Nizozemí; březen 2009.

domácí

- Občerstvení mimo plán / Filmová protialkoholní osvěta v 50. letech / Sympozion Gymnázia Jana Keplera; listopad 2016.
- Propagace výživové politiky Československa krátkým filmem / Centrum dokumentárního filmu Jihlava; listopad 2015.
- cyklus s Lukášem Skupou: Dějiny české kinematografie 1945–1969 / FF UK Praha; zimní semestr 2015.
- Film před tabulí. Cyklus Fresh Eye / Fakulta sociálních věd FF UK; květen 2015.
- Dokumentární film jako reflexe dějin / Národní filmový archiv; duben 2015.
- Vývoj dokumentárního film 20. a 30. let 20. století / FF UK Praha; prosinec 2013.
- Filmový archiv a historický výzkum / Univerzita Pardubice; listopad 2013.
- Jednej správně socialisticky: k vyprávěcím postupům českých krátkých satiricko-výchovných filmů 50. let / Brněnský naratologický kroužek FF MU, Umělecko-průmyslové muzeum v Brně; listopad 2012.
- Mimo prostor kina: dějiny uvádění filmu v ne-kinovém prostředí / FF UK Praha; březen 2012.

Publikace

Knihy

editorka: *Zpět k českému filmu. Politika, estetika, žánry a techniky*. Praha: Národní filmový archiv 2017. + anglická verze *Czech Cinema Revisited. Politics, Aesthetics, Genres, and Techniques*. Praha: Národní filmový archiv 2017.

spolueditorka s Pavlem Skopalem: *Filmové Brno. Dějiny lokální filmové kultury*. Praha: Národní filmový archiv 2016.

editorka: *Film – náš pomocník. Studie k (ne)užitečnosti českého krátkého filmu 50. let*. Praha – Brno: NFA – MUNI, 2015.

editorka: *Staré pověsti české*. Praha: Národní filmový archiv, 2015.

Atomy věčnosti. Český krátký film 30. až 50. let. Praha: Národní filmový archiv, 2014. 430 stran.

s Petrem Ingerlem: *Brněnský Devětsil a multimediální přesahy umělecké avantgardy*. Brno: Moravská galerie, 2014. 135 stran textu, 141 stran obrazových příloh. + anglická mutace: *Brno Devětsil. Multimedia Overlaps of the Artistic Avant-Garde*. Brno: Moravská galerie, 2014.

editorka: *Generace Jihlava*. Brno – Praha: Větrné mlýny – NAMU, 2014.

Film před tabulí. Idea školního filmu v prvorepublikovém Československu. Praha: Národohospodářský ústav Josefa Hlávky, 2010. 178 stran.

Studie v časopisech

‘Feel the film’: Film projectionists and professional memory. *Memory Studies*, 2017, roč. 10, č. 1, s. 49–62.

Film as Diplomat. The Politics of Postwar Screenings at Czechoslovak Foreign Embassies. *Film History* 27, 2015, č. 1, s. 85–110.

Česálková, L.: Film Documentation of the Destruction of Lidice: Political and Ethical Dimensions of the Use of War Footage. *The Moving Image* 15, 2015, č. 2, s. 28–49.

A School of Opportunism. Short Filmmakers Caught in a Web of Commissions and Dealings. *Illuminace* 26, 2014, č. 3, s. 37–48.

Filmmakers to Themselves? Czech Documentary Cinema After 2000. *Images. The International Journal of European Film, Performing Arts and Audiovisual Communication* 15, 2014, č. 24, s. 41–50.

The Discret Charm of Cartoon Education. State-Sponsorship of Czechoslovak Short Films in the late 1940s and early 1950s. *zeitgeschichte* 41, 2014, č. 2, s. 89–101.

s Kateřinou Svatoňovou: Between painting and illusion: [Im]material imagery of Czech modernity. *Early Popular Visual Culture* 10, 2012, č. 4, s. 383–406.

Cinema outside cinema: Czech educational cinema of the 1930s under the control of pedagogues, scientists and humanitarian groups. *Studies in Eastern European Cinema* 3, 2012, č. 2, s. 175–192.

Koktejl – tryska – kaňka – rtuť. Poznámky k možnostem vizuálního čtení prozaického díla Richarda Weinera. *Slovo a smysl* 9, 2012, č. 17, s. 21–40.

Cvičení žakovského vidění: didaktický obraz, diapozitiv a film v mediálním kontextu konce 19. století. *Teorie vědy* 33, 2011, č. 2, s. 251–269.

s Kateřinou Svatoňovou: Mezi malbou a šalbou. I/materiální obrazy české modernity. *Illuminace* 23, 2011, č. 2, s. 83–101.

Zeměměřič s kinoaparátém. Role vizuálních médií v utváření povědomí o zeměpisných poměrech v Československu. *Illuminace* 22, 2010, č. 4, s. 7–21.

Meze hvězdnosti. Mediální obraz Tomáše G. Masaryka jako výzva teoriím filmové hvězdy. *Illuminace* 21, 2009, č. 2, s. 214–226.

Oběť ve státním zájmu. Kulturně-propagační dodatek a filmová politika 30. let. *Illuminace* 21, 2009, č. 2, s. 135–155.

Kinematograf z fyzikálního ústavu. Československá společnost pro vědeckou kinematografii vs. popularizace vědy kinematografií a kinematografie vědou. *Illuminace* 20, 2008, č. 3, s. 123–147.

Kino na vícero použití. Koncepce a reflexe kinokaváren jako tzv. kombinovaného typu provozu. *Illuminace* 20, 2008, č. 1, s. 127–145.

Simulátor moderní percepční zkušenosti: petřínské zrcadlové bludiště. *Illuminace* 19, 2007, č. 2, s. 89–95.

Estetika dezinfekce. Film, sport a hygiena v české kultuře 20. let 20. století. *Illuminace* 18, 2006, č. 1, s. 85–98.

Pan učitel televize. TVŠ: televizní vysílání pro školní třídy i domácnosti. *Illuminace* 17, 2005, č. 4, s. 39–56.

Zahrada na skleněném vršku. Česká modernita a hybridní vztah k novým médiím. *Illuminace* 16, 2004, č. 4, s. 71–88.

Kapitoly v knihách

Ticho pod lipami. Venkovské publikum padesátých a šedesátých let. In: Ivan Klimeš – Jan Weindl (eds.), *Kultura a totalita IV. Každodennost*. Praha: FF UK 2016, s. 291–312.

Sousedská kina. Socio-kulturní rozměr provozu brněnských sokoloven ve 20. a 30. letech 20. století. In: Lucie Česálková – Pavel Skopal (eds.), *Filmové Brno. Dějiny lokální filmové kultury*. Praha: NFA 2016, s. 161–179.

Nesmrtelné filmy. Protektorátní premiéry, reprízy a temporalita uvádění filmů v brněnských kinech na přelomu 30. a 40. let 20. století. In: Lucie Česálková – Pavel Skopal (eds.), *Filmové Brno. Dějiny lokální filmové kultury*. Praha: NFA 2016, s. 201–217.

The Five Year Plan on Display: Czechoslovakian Film Advertising. In: Bo Florin – Nico de Klerk – Patrick Vonderau (eds.), *Films That Sell: Moving Pictures and Advertising*. London: British Film Institute, 2016. s. 145–162.

Socialism for Sale. Czechoslovakia's Krátký film, Custom-Made Film Production and the Promotion of Consumer Culture in the 1950s. In: Lars Karl – Pavel Skopal (eds.), *Cinema in Service of the State. Perspectives on Film Culture in the GDR and Czechoslovakia, 1945–1960*. New York – Oxford: Berghahn, 2015, s. 166–185.

Jednej správně socialisticky! Český satirickov ýchovný dokument 50. let. In: Mária Ferenčuhová (ed.), *Dokumentárny film v krajinách V4*. Bratislava: Vysoká škola múzických umení Bratislava, 2014, s. 10–23.

Nedostižné tempo růstu a zbrzděná avantgarda. Kompatibilita krátkometrážní filmové produkce s plánovaným hospodářstvím ČSR (1945–1960). In: Pavel Skopal (ed.), *Naplánovaná kinematografie. Český filmový průmysl 1945 až 1960*. Praha: Academia, 2012, s. 192–231.

Noví noví lidé. Budovatelská tematika v produkci Krátkého filmu v letech 1945 až 1954. In: Pavel Skopal (ed.): *Film a dějiny 3 : politická kamera - film a stalinismus*. Praha: Casablanca - Ústav pro studium totalitních režimů, 2012, s. 449–460.

Satira je satira, ale požárník je úctyhodný člověk. In: Anna Batistová (ed.), *Hoří, má penenko*. Praha: Národní filmový archiv, 2012, s. 80–91.

Libretista baťovského mýtu. In: Jan Lukeš (ed.), *Černobílý snář Elmara Klose*. Praha: Národní filmový archiv, 2011, s. 29–46.

Filmují sny. Sny rostliny Amicie! Téma vědecké kinematografie v nerealizovaném scénáři fikčního filmu Vladimíra Úlehly Amicia: zločin a věda. In: Pavel Skopal (ed.), *Kinematografie a město. Studie z dějin lokální filmové kultury*. Brno: Masarykova univerzita, 2005, s. 179–190.

Další (odborné recenze, edice, aj.)

Filmová studia a mediální kartografie. *Illuminace* 22, 2010, č. 1, s. 151–156.

Recyklovat výzkum nových médií. *Illuminace* 22, 2010, č. 4, s. 172–175.

Dvě genealogie filmovědného oboru. *Illuminace* 21, 2009, č. 4, s. 133–138.

Kontrola, efektivita, vědění: ke kontextům průmyslového filmu. *Illuminace* 21, 2009, č. 4, s. 139–142.

K organizaci vědecké kinematografie za druhé světové války a bezprostředně po ní (edice a materiály). *Illuminace* 20, 2008, č. 3, s. 155–158.

Obrazová kronika státu, továrny, rodiny i školy. *Illuminace* 21, 2009, č. 2, s. 178–184.

Film v místech „nevyužitého času“. Promítání v čekárně ruzyňského letiště a v jídelních vozech ČSD. *Illuminace* 23, 2011, č. 1, s. 111–127.

Místo krémů na boty — archiv. Prehistorie českého filmového archivu. *Illuminace* 25, 2013, č. 1, s. 111–120.

Množství popularizačních textů zejména v časopisech *Dějiny a současnost*, *Cinepur*, *A2*.

Pravidelná účast na klíčových konferencích oboru, včetně menších tematických symposií a workshopů.